

Debreczeni Független Újság

pártoktól független politikai napilap.

ELŐFIZETÉSI ÁR: Helyben: Vidéken: Egy hóra . . . 1 kor. Egy hóra . . . 1 kor. 50 HLL. Negyedévre . . . 3 „ Negyedévre 4 „ 50 „		Felelős szerkesztő: HEGEDŰS LORÁNT. Kiadók és laptulajdonosok: HOFFMANN és KRONOVITZ.	Szerkesztőség és kiadóhivatal: DEBRECZEN, Piac-utca 47. és 49. szám.
--	--	--	---

Debreczen a háboru ellen.

Debreczen, márc. 23.

Arról értesülünk, hogy Debreczen város e hó 26-iki, pénteki közgyűlése elé egy indítvány kerül: írjon fel a törvényhatósági bizottság az országgyűléshez, hogy befolyását a háboru ellen, a béke létrehozása érdekében érvényesítse. Értesülésünk alapos voltáról nem volt még alkalmunk meggyőződni s így egyelőre csak mint szállongó hirt közöljük. De hirt adni róla kötelességünknek ismerjük, mert amellet tesz tanúságot, hogy a legmagyarabb városban nem lelkesednek azért a háboruért, amely a magyar nemzet érzelmi világától és anyagi érdekétől teljesen idegen. Nem tudjuk: tényleg a törvényhatóság elé kerül-e az említett indítvány, de azt teljes bizonyossággal megállapíthatjuk, hogy ilyen indítvány az egész város lakosságának osztatlan tetszésével találkozna, mert az egész város lakosságának leghőbb óhajától tolmácsolná a nemzetgyűlés színe előtt; csöppet sem tulozunk, ha azt állítjuk, hogy a szóbanforgó felirat az egész nemzet érületének volna a kifejezése. Noha — ismételjük — nem vállalunk kezességet a

bir alaposságáról, mégis jól esik konstatálnunk, hogy a háboru ellen éppen Debreczenből hangzanék el az első tiltakozó szó, abból a városból, amelynek történelme a magyar kultúra történelmének legszebb fejezetét alkotja, abból a városból, amelynek neve a magyar történelemben örök időkig mint a szabadság órvára fog ragyogni. Az az indítvány, ha valóban a törvényhatóság elé kerül, csak öregbiteni fogja Debreczen városának történelmi dicsőségét.

Más kérdés, hogy van-e ilyen indítványnak gyakorlati értéke, vajjon respektálni fogja-e a parlament az ország egyik legerősebb autonóm testületének ezt a megnyilatkozását. Mi sehogyszem merünk igennel felelni erre a kérdésre. Debreczennek a háboru elleni tiltakozása éppen annyira nem fogja eldönteni a háboru és a béke kérdését, mint Kolozsvár város törvényhatóságának vértühegő határozata, amely ekként szól:

Annai megpróbáltatásunk után ünnepiesen kijelentjük a minden magyar szívében élő készségünket, hogy ha megnehezedik az idők járása és ismét szükségessé lesz öfelségének a magyar nemzet önfeláldozó hűségére és erős karjára, Kolozsvár városa őseinktől örökölt hagyományai sze-

rint minden pillanatban kész életét és vérét áldozni királyáért és hazájáért s a pragmatika szankcióiban reánk rótt kötelességek teljesítéséért . . .

Egy egyetemi tanárnak és husz más törvényhatósági tagnak a javaslatára hozták ezt a határozatot, amely tehát nemcsak Kolozsvár városára, hanem a magyar tudományos világra is szégyent hozott. A tanárnak a kultüremberek között is különös tisztelet jár. Apáthy István professzornak mai indítványa után nem vallhatjuk többé ezt a szabályt. Mert hogyan tarthatjuk kultürembernek — arról már lemondunk, hogy a kultüremberek között is kiváltságosnak — azt a férfiut, aki vérdíjatokat kínál fel a legfőbb hadurnak? És menjünk tovább: mit szólunk a tényeknek ahhoz a meghamisításához, amely minden magyar szívében élő készségnek hazudja a háboruért való lelkesedést? Ki akarja Magyarországon a háborut? Azok a nagyon kevesen, kik nyerni fognak a háboruban. Egynéhány latifundiu-mos, akik a sertésüket a szerb sertésá-lomány kiszorításával jobban tudják majd értékesíteni, egynéhány nagyszállító, akik remélik, hogy a háboru révén milliomo-sokká nővik ki magukat, egynéhány

Egyszer.

Egy puha csókkal felkölt a hajnal,
Egyszer, majd egyszer!
S te rám gondolsz hosszan, önfeladten,
Könnyel szemedben!
Valami szomorú, késett,
...Ősz uton éledt
Szerelmemmel!

A színe-lesorvadt pusztá élet,
Mint sötét kereszt mered elébed,
Min lassan levérzett: hited, álmod!
S a közötted zugó szürke habba,
A zörgő harasztu sivatagba:
A nevem zokogva bekiáltod!

Zivuska Andor.

Szerkesztő és munkatárs.

(Amerikai história.)

A szerkesztő nem volt valami nagyon rózsás hangulatban, mikor a fiatal munkatársnő belépett hozzá. És ezt mindjárt ki is mutatta neki, mert nem valami szívesen fogadta.

— A tárcsa miatt jöttem, amit irtam — mondta a fiatal munkatárs, akit csak egy nap előtt szerződtettek.

— Ó, a miatt, amelynek a címe „Mariatetta házassága”? Igen, ezt elolvastam.

Bár ne tettem volna — felelte a szerkesztő.

— Miért? Talán rossznak találta?

— Nem, nem egészen. Meglehető jó technikával van írva. De arra kellene vigyázni, hogy mint szépirodalmi lap, mi némiképpen arra vagyunk hivatva, hogy neveljük a közönséget. Nem szabad tulságosan hihetetlen dolgokat írunk és közölnünk. Néha megengedhető ugyan egy kis hihetlenség, hogy a közönség érdeklődését felkeltjük, de általában jobb mégis bizonyos korlátok között mozogni.

— De ha mindig csak elhihető s százszor megtörtént dolgokról mesélünk, reánk un a közönség. Nem fél Ön ettől?

— Nem, ha józanul kezeli a dolgot. Az Ön történetkéjében is az egyetlen kifogás, amit találok, az, mikor a kisasszony a harmadik emeleti ablakból egy mérsároszekerre ugrik le az utcára, hogy hitelezőtől meneküljön. Igazán, ez már hihetetlen, hogy éppen a mozgó székeret válassza ki. Azután meg több mint bizonyos, hogy az olyan hitelező, aki már a lakásában is üldözi őt, kémet állít fel az utcára, hogy elébe toppanjon, amint megpillantja. De persze Ön elhamarkodta e dolgot s megfogadta a hősnőt a saját kalitkájában. Már most, hogy tovább folytathassa a mesét, el kell őt szöktetnie. Ebben megint Önnek van igaza. De ez a szöktési mód, nem egészen, hm, nem egészen artistikussnak tetszik előttem.

A leány gondolkodott, mialatt a férfi beszélt, lehetett látni, hogy valami megoldáson töri a fejét. Majd így szólt:

— Már új befejezést találtam. Mondhatjuk, hogy ő éppen a kalaposnőtől jött haza, mikor észrevette hitelezőjét. Eppen egy gyönyörű, divatos, óriási kalapot vásárolt magának s a kerten haladt keresztül, hogy rövidebb uton térjen haza. Anélkül, hogy egy percig is tétovázott volna, levette a kalapot a fejről, letette az ut szélére s aztán maga is leguggolt mellé. A kalapon lévő mammutjácintok elfedték őt a járőrök szeméi elől. Külön két guineát fizetett a virágokért. Most már nem bánta meg. A hitelező, aki azt remélte, hogy otthon találja, ki volt játszva. A kerítésnél egy másik társa csatlakozott hozzá, akit előbb kémnek állított fel az utcára. Néhány lépényire haladtak el a leány buvóhelyétől, s az egyik egy pillanatra meg is állott. A leánynak örülden dobogott a szíve. De a veszély elmúlt, mert a hitelező csak ennyit jegyzett meg:

— Ezelőtt még sohasem láttam itt ilyen nagy virágágyat. Pedig mindennap erre járok.

És így Marietta az egyszer ismét megmenekült.

A szerkesztő helyeslőleg bólintott a fejével.

— Nos, ebben már van valami. Ha ezzel a változtatással ismét benyújtja a kis elbeszélést, kiadom. És meg vagyok róla győződve, hogy általános tetszést fog aratni.

Owen P. Michael.

TATF-selyem

alsószoknya (Joupon) 5 frt 50 Halmágyinál.

gomb'yukfájdalomban szenvedő stréber, akik ostoba hiúságuk kielégülését várják azért, mert a nemzet nevében való beszélség jogát bitorolják. De nem akarják a háborút a százezrek, akiket a kenyér keresőjüktől, a szeretteiktől, az életfontartóiktól foszt meg a borzalmas rém, a milliók, akikre a végtelen nyomor és szenvedés árját ruditja a háboru veszedelme. „Királyért és hazáért” — mondja a kolozsvári határozat. Melyik királyért? Melyik hazáért? A magyar királyt nem bántotta senki. A magyar hazát nem érte sérelem. Vagy az annektált tartományok a magyar haza? Ugy kellene lenni, de nem úgy van. A koronázási hitlevél kiadásától kezdve negyven esztendeig reméltük, hogy a magyar szent korona testéhez fognak visszakapcsolatni azok a részek, amelyek ezután fognak visszaszereztetni, de az annexió ténye eloszlatta ezt a reménységünket. „A pragmatika szankcióban reánk rótt köteleességeket” teljesítjük mi Apáthyék határozata nélkül is, sőt áldozni fognak a jó magyar fiuk vért is, életet is, a kolozsvári gavallérok megajánlása nélkül is, nem ugyan valami nagy lelkesedésből, de a tömeg iránt tartozó engedelmességéből.

Szerencse, hogy az Apáthyak szava sem hallatszik menyországba és nem a kolozsvári határozaton mulik a háboru és béke kérdése. Az a kolozsvári határozat éppen úgy a tisztelt Ház irattárába került, mint a debreczeni felirat. Szinte halljuk előre Justh Gyula kegyelmes ur elnöki enunciacióját: „A kérvények kiadatnak a kérvényi bizottságnak”. S a kérvényi bizottság vagy hat hónap mulva be fogja terjeszteni róluk a jelentését, a mikor már jó régen vége lesz a háborunak, ha ugyan lesz háboru. Mert — fájdalom — a helyzetbe nincs beleszólása a törvényhatóságoknak. Eppen úgy, mint ahogy nincs beleszólása a magyar parlamentnek sem, ahol hasztalan fagatják nyilatkozattételre a magyar miniszterelnököket. Neki sincs és senkinek és semminek aki és ami magyar, nincs szava ott, ahol magyar vér és magyar élet föláladozásáról van szó.

Fölöslegesnek, egészen meddő cselekvésnek azért mégsem mondjuk a debreczeni föliratot. Ez örök dicsősége lesz Debreczen városának, ragyogó dokumentumot szolgáltat a mellett, hogy Debreczen különbséget tudott tenni a kultúra és a kulturbestializmus között.

Küldöttségek Justh előtt. Fővárosi tudósítónk táviratozza: Ma délelőtt Jászki-sér küldöttségét vezette Nagy Emil képviselő Justh Gyula elnökhöz. A küldöttség azt kérte, hogy előbb a választóreformot készítsék el s csak azután valósítsák meg az önálló bankot. Justh Gyula a következő választ adta:

— Mikor a koalíció megalakult, azt gondoltuk, hogy ez az egyesülés két évnél tovább nem tart. Nem gondoltuk, hogy ez az állapot oly sokáig fog tartani, miképpen a bankkérdés is felszínre fog kerülni. Micsoda függetlenségi párt volna az — végezte beszédét — mely elhalasztaná az ön-

álló bank felállítását. A küldöttség Justh megéljenezte. — A kuruc ifjak társasága ma Nagy György vezetése alatt szintén tisztelgett Justh Gyula házelnöknél, akit az önálló bank mellett való kitartásra kértek. Justh Gyula azt válaszolta, hogy jóindulattal viszonozza az ifjuság bizalmát.

A svarcgelb-vasutat megszavazták.

A kongrua napirenden.

A képviselőház ülése.

A képviselőház mai ülésén elfogadta a pozsony-bécsi villamos engedélyezéséről szóló javaslatot. Ezután rátért a kongrua-javaslat tárgyalására.

Elnök: Justh Gyula. Napirenden van a pozsony-bécsi villamos vasuti javaslat folytatolagos tárgyalása.

Bozóky Árpád szerint, aki a javaslatot megszavazza, az nem is jó magyar ember. Határozati javaslatot ad be, hogy a javaslatot vonják vissza.

Batthyány Tivadar gróf a javaslatot elfogadja.

Szterényi József államtitkár kimutatja, hogy Pozsony városa mily hatalmas mértékben fejlődött az utóbbi évtizedek alatt. Ha — ugymond — Bécs szomszédságában ily óriási mértékben fejlődhetett ipar terén ez a város ezt a várost ettől a kis villamostól nem lehet féltetni. (Élénk helyeslés.) Igaz, hogy Bécs nagy súlylyal nehezedik Pozsonyra (Kiáltások a baloldalon: No ugy-e!) ez igaz, de a földrajzi fekvést az urak se tudják megváltoztatni. Amde statisztikai adatokkal bizonyítja, hogy a Budapesttel való forgalom mégis évről-évre nagyobb. Statisztikai adatokkal bizonyítja azt is hogy a levélforgalom nagyobb Budapestről Pozsonyba és vissza, mint Bécsből Pozsonyba.

Farkasházy Zsigmond: Két képviselője van Pozsonynak, azok irnak annyi levelet. (Derűltség.) A kérvényeket nem irással, hanem személyesen szokták a minisztereknek átadni. (Derűltség.) Egyedül a személyforgalom nagyobb Bécs és Pozsony közt, mint Pozsony és Budapest közt.

Kmetty Károly: Aha!

Szterényi József államtitkár: Ez nem aha! Ez — fájl! de így van egész Magyarországon: Az ipari cikkeket Bécsből egész Magyarországra szállítják s ez tehát nem speciális pozsonyi baj. Bizonyítja, hogy Kmetty Károlynak argumentálása nem állhat meg, annál kevésbé mert hisz ő el akarja zárni a magyar mezőgazdaságot egy harmadfélmillió város elöl. (Élénk helyeslés és éljenzés.) A hazafiságot ne sajátítsa ki senki magának, különösen gazdasági kérdésekben ne argumentáljunk ezzel. Ajánlja Kossuth nevében a javaslat elfogadását. (Hosszas élénk éljenzés.)

Kmetty Károly személyes kérdésben szólal fel, azután a javaslatot általánosságban és részleteiben is elfogadták.

A szünet után áttértek a lelkészi jövedelem kiegészítéséről szóló javaslat tárgyalására.

Mérey Lajos előadó ismerteti a javaslatot.

Molnár János a kongrua-javaslat ellen beszél.

Szentkirályi Zoltán elfogadja a javaslatot.

Lukács László a javaslat visszautasítását indítványozza.

Az ülés két órákor véget ért.

Kibővítik a közvágóhidat.

Viták a „Bika” értékesítéséről.

A jogügyi bizottság ülése.

Igaz gyönyörűség volt minden kulturembernek végig hallgatni a jog- és pénzügyi bizottság mai ülését. Nagyszerű perspektívát nyújtott ez az ülés a nagy Debreczen kialakulására vonatkozólag, mert kitünt, hogy a bizottság egész szívvel-leléssel dolgozik Debreczen város nagygyátételen és fejlesztésén. A legszebb és legnagyobb szerű városfejlesztési terveket fogadta el egymásután a bizottság, amely magas nivóju vitákban tárgyalta a felszínen levő ügyeket.

A bizottság egyhangulag elhatározta a közvágóhid kibővítését. Sor került az ülésen a városi takarékpénztár és a kultúrház létesítéséről is. Részletes tudósításunk itt következik:

Fél négy órákor nyitotta meg az ülést Vecsey Imre főjegyző. Jelen voltak: Márk Endre, Aczél Géza, Tüdős János dr., Komlóssy Arthur, Kernhoffer József, Nagy Jakab, ifj. Schwarz Vilmos, Debreczeni Jenő, Roncsik Lajos, Révi Nándor dr., Bacsó Dezső dr., Poroszlai László, Freund Jenő dr., Vargha Elemér dr., Szilágyi Imre, Irinyi István dr.

Napirend előtt Fejér Ferenc dr. szólal fel. A nyirbátori vasut kiépítésének ügyét már tárgyalta egyizben a bizottság. Azóta az ügy elaludt. Kéri az elnököt, hogy a vasut ügyét a tanácsnál sürgesse meg.

Vecsey Imre előadja, hogy amivel kérik az ügy, mert Szabolcsvármegye egy rivális vasutat akar építeni s tervei már a miniszteriumban vannak. A nyirbátori vasut-ügyben egy küldöttség járt a miniszteriumban, de nem sok biztatást nyert. Az engedélyeseknek tisztázniok kell a végállomások kérdését is.

Többek hozzászólása után elnök ígéretet tesz, hogy az ügyet a tanács előtt megsürgeti.

Márk Endre a Bika és a megveendő szomszédos telek értékesítése ügyében szólal fel napirend előtt. Javasolja, bízzák meg a tanácsot, hogy egy félévben belül tegyen javaslatot a Bika szálloda s a szomszédos telek értékesítésére vonatkozólag, mivel 1912-ben lejár a bérlők szerződése. Ezután szóvá teszi, hogy a villamos oszlopok igen magasak s az ivlámpák fénye nagyon gyenge. Az ilyen villamos világítás semmit sem ér. E dolgokat a tanács figyelmébe ajánlja.

Ezután áttért a bizottság a napirendre. Első tárgy a vágóhid kibővítése volt, amelyet Aczél Géza főmérnök terjesztett elő. Az új állategészségügyi és husvizsgálati szabályzatok, továbbá a megnövekedett forgalom szükségessé teszik a közvágóhid kibővítését. A tanács megbizta volt a mérnöki hivatalt a tervek elkészítésével, ami megtörtént. Ismerteti részletesen a vágóhid kibővítését.

Márk Endre azt kérdi, honnan veszi a város a fedezetet a kibővítésre.

Aczél Géza: A városnak erre most nincs pénze. Ujabb kölcsönt kell felvenni.

Révi Nándor dr.: Elhiszi, hogy szükség van az átalakításra. De ezt statisztikával kell kimutatni. A tanácsnak, mikor javaslatát megteszi, statisztikai adatokkal kellene erősíteni a javaslatát.

Kernhoffer József: Tíz évre visszamenőleg kellene megcsinálni a statisztikát.

Tüdős János dr., A husipar Debreczennek egyik speciálitása s ezt az ipart itt amennyire csak lehet, fejleszteni kell. Ezért nem zárkózik el a kibővítéstől. Feltétlenül szükségesnek tartja a statisztikai adatok ki-

Szinház után „Angol Királynő”

mutatását, mert ebből látszik meg, hogy a teendő 3—400 ezer korona befektetés be fogja hozni a kamatait. Hiszi, hogy az újabb beruházás emelni fogja az iparvállalat jövődelmét.

Freund Jenő dr. szintén kívánja, hogy a statisztikai adatokat beszerezzék, meg tudni, vajjon tényleg szükséges-e a kibővítés. Indítványozza azt is, hogy szerezzék be néhány város vágóhidjának tarifáit és csatolják az iratokhoz.

Márk Endre: A kibővítéssel egyidejűleg kell az új tarifát megállapítani. Javasolja, tegyenek előterjesztést a közgyűlésnek, hogy az új tarifát egyidejűleg léptessék életbe a kibővítéssel.

Steiner Jakab előadja, hogy a tarifák revíziója most van tárgyalás alatt. A bizottság ezután a javaslatot egyhangulag elfogadja.

Az ülésnek arról a részéről, mely a városi takarékpénztár és a kulturház létesítésével foglalkozott, más helyen tudósítunk.

Halálos szerencsétlenség a boronával.

Egy debreczeni kovács tragikus halála.

Ma délelőtt a debreczeni mentőket balesethez hívták. Egy debreczeni kovácsmester, aki a padlásról egy boronát hozott le, leesett a létra tetejéről és a borona foka, a melyre esett, befuródtak hét helyen a testébe, amelytől a szerencsétlen iparos pár óra alatt elvérzett. Mire a mentők megérkeztek a baleset színhelyére, a kovácsmester meghalt.

A szerencsétlenség délelőtt tíz óra tájban történt, amikor **Pálinkás Ferenc** nős, családos kovácsmester Eötvös-utca 44. szám alatti lakásának a padlására felment, hogy egy boronát lehozzon, padlásához létra vezet, s mikor az elhozott boronákat leakarta emelni, azok leestek.

Pálinkás attól félve, hogy a borona kiálló szegrei összetörnek a zuhanás folytán, a boronák után kapott s ekkor érte a katasztrófa. A létra fokán megcsúszott s *lezuhan* a padlásajtóból. Háttal esett a földön heverő boronára, melynek kiálló szegrei a hátába három, a karjaiba négy és a nyakán egy helyen furódtak be.

Eszméletlenül találták meg a házbéli a szerencsétlen kovácsmestert, akihez azonnal elhívták a mentőket.

Pálinkás, aki haldoklott, a kórházba szállították. Midőn a kórház folyosóhoz értek vele, a szerencsétlen ember meghalt.

Pálinkás halálát elvérzés okozta, mely a szerencsétlenség folytán következett be.

Irodalom.

Kozma Andor Debrecenről. *Kozma* Andor, a Kisfaludy-társaság titkára, ez az oly kedves költő, rendkívül jól találta magát Debrecenben. Kitűnik ez a Csokonai-kör elnökéhez intézett megleghangu leveléből, amely bizonyára még fokozni fogja Kozma Andornak közöttünk ugyanis nagy szépszerűségét. A levél így hangzik:

1909. március 18.

Tekintetes Csokonai-kör!

A gyönyörű debreceni emlékek kedves melege teszi nekem széppé ezeket a tavaszodásra képtelen napokat s ime, még egy sugárözön árad utánam Debrecenből: a Csokonai kör köszönete. Amennyire jól esik, oly kevésbé érdemlem meg. Én tartozom halás, őszinte köszönettel a tekintetes körnek s mindazoknak az igaz magyar s igaz

irodalombarát uraknak, kik a kör auspiciuma alatt, velem oly megtisztelő baráti módon foglalkoztak. Mint hü magyar, mindig nagyon szerettem Debrecen, de most már épen annyira szeretem, hogy azzal még a Csokonai-kör mélyen tisztelt elnöke, nagyságos **Géresi Kálmán** ur, nagyrabecsült és szeretett **Urambátyám** is mindig meglesz elégedve. Igaz hálám jelentve neki, az egész Csokonai-körnek és az egész Debrecennek, maradok kitűnő tisztelettel a Csokonai kör hive és kész szolgája **Kozma Andor**.

Az Idő című hetilap legújabb száma szenzációs tartalommal jelent meg. Politikai vezércikket r. f., verset **Heltai Jenő**, tárcát **Ráskai Ferenc**, politikai karcolatot **Pakots József** és krónikát **Óreg** politikus írt. **Kiss Menyhért**: Az oláh kérdés. **Szezon**. A szegedi asszonyok, **Ch. Baudelaire**: A rögeszme. **Koresmáros Nándor**: A koplaló város. **Gyémánt Béla**: Pesszimizmus az irodalomban. Idegen írók és közgazdasági rovat t szí változatossá a lapot. „Az Idő” politikai és irodalmi ujság félévre 6 koronáért rendelhető meg **Péterfy Gyula** szerkesztő tulajdonos címén: Felsőerdősor 32. Számonként minden dohánytőzsdében kapható.

A debreceni kulturpalota.

A Kossuth-utcán építik fel.

A jog- és pénzügyi bizottságból.

A debreceni kulturház felépítésére vonatkozólag jelentős lépés történt ma a jog- és a pénzügyi bizottságban. A bizottság kijelölte a közművelődési ház helyét a Kossuth-utcai Bészler és Komáromy-házak telkén s a pénteki közgyűlés elé azzal a javaslattal fog lépni, hogy a közgyűlés ide építtesse a kulturpalotát.

Az ülés ezen részének lefolyásáról alábbi tudósításunk szól:

Aczél Géza főmérnök betérjeszti javaslatát a kulturház felépítésére vonatkozólag. A kulturháznak lehetőleg szabad helyen kell állani. Ha nem áll szabad tér rendelkezésére, legalább sarokhelyről kell gondoskodni. Ezután sorra veszi a rendelkezésre álló telkeket. A Piac-utca 26—28 számú telek, valamint a Hatvan utcai Csokonai-ház nem alkalmas a kulturház céljára. Legalkalmasabb volna még a Kossuth-utcai Bészler féle ház, de ennek a világítási viszonyai nem megfelelők, a múzeumra való tekintettel, másrészt veszedelmes a színház szomszédsága, mert a színházak mindig tűzveszélyesek. A legalkalmasabb terv egy negyedik: a Péterfia és Ferencz József-ut sarkán felépíteni a kulturházat. Sorrend szerint első sorban ezt, másodsorban a Kossuth-utcai tervet ajánlja. Javasolja, hogy tervvázlatra országos pályázatot hirdessenek.

Fejér Ferenc dr. lehetetlennek tartja a főmérnök Péterfia-utcai tervét. Előterjeszti, hogy egy budapesti pénzügytér ajánlatot tett, hogy a Piac-utcai 26—28. számú házakat megveszi 500 ezer koronáért, felépíti saját költségén kulturpalotának s csupán azt kívánja, hogy 40 évig használhassa a földszinti helyiségeket. Negyven év múlva a városé lesz a földszinti helyiségek használati joga is. Javasolja, bízzák meg a tanácsot a pénzügytérrel való tárgyalással. Debrecen városának a közeljövőben rendkívül nagy kiadásai lesznek, például a kórház felépítése s ezekre kell majd a pénz.

Komlóssy Artur legjobb tervnek a Hatvan-utcai Csokonai házat tartja.

Márk Endre: A Péterfia-utcai terv épp oly kevésbé megfelelő, mint a Piac-utcai. Szerencsétlen gondolatnak tartja, hogy a közművelődési ház alá boltokat építsenek. Legbiztosabb helynek a Kossuth-utcai tervet gondolja. Előnye ennek, hogy itt szépen ki lehetne képezni a frontot. Mert terveznek egy új utcát a Rózsa utcától a Burgundia-utcáig s így három utcára lehetne frontot építeni a kulturpalotának. Javasolja, első sorban a Kossuth-utcai helyet ajánlják, má-

sodsorban a Hatvan- és végül a Piac-utcai tervet.

Révi Nándor dr.: Pavillon-szerűleg kell felépíteni a kulturházat. Ezért nem alkalmas sem a Piac, sem a Kossuth-utcai terv. Egy új tervet ajánl. A Hardstein-féle és a szomszédos telket ajánlja.

Freund Jenő dr. A Kossuth utcai tervet találja a legszerencsésebbnek.

Elnök szavazásra teszi fel a kérdést. A bizottság nagy többséggel a Kossuth utcai telekre javasolja a kulturpalotát elhelyezni.

A majomutánzó.

*

Koholt interju ölelségével.

*

Olvastam a lapokban, hogy egy majomutánzó érkezik holnap este Debreczenbe. Sietek felhasználni a kedvező alkalmat és felfogom keresni majomkirály ő felségét, akivel a következő diskurzust fogjuk lefolytatni.

Én: A majomutánzó urhoz van szerencsém?

Ő: Igen, önnek szerencséje van.

— Azért jöttem felségedhez, hogy egyet-mást megkérdezzek. Mindenekelőtt csodálkozásomat fejezem ki afölött, hogy uraságod majomutánzó. Mert őszintén megvallva én ezt a két szót csak fordítva hallottam eddig, ilyenformán: utánzó-majom. De kérem, most lehetőleg ne méltóztassék gorilla-arcot vágni, maradjunk inkább a maki-majomnál. Tehát kérem, ha szabad tudnom, miért utánozza uraságod a majmokat?

— Magának olyan barátságos és diszkrét arca van, tehát beszélni fogok. Egy titkot sugok meg magának. Én nem utánzom tulajdonképpen a majmokat, hanem egészen tökéletes majomarcom van. És az emberek megnéznek és én pénzt keresek. Csak a farkat megeszi a moly és ez emészt fel sok pénzt.

— Miféle farkat méltóztatik érteni?

— Hát tudja a majomarcom az megvan, de sok pénzt kell költenem a farkakra, mert ezt nem adott az isten. És így nekem be kellett szerezniem három csimpánz-, négy gorilla- és husz maki majomfarkat. De most újra kell venni, mert megette a moly.

— Pardon, hogy közbevágozok. Kegyeskedjék kissé barátságosabb arcot vágni. Ha nem csalódom, talán a maki-majom... Egyébként az a tiszteletteljes kérdésem van uraságodhoz, hogy egyéb állatot nem méltóztatik utánozni?

— Nem, csak nagynéha az embert utánzom. A kérdésével különben eszembe juttat egy bájos epizódot, mely egy álarcos bálon történt velem. Táncooltam egy szép özvegy asszonnyal, aki fehér empire ruhájában úgy nézett ki, mint egy fiatal leány. Én emberi álarcban voltam és mikor egy nagyobb bókot mondtam a táncosnőnek, azt mondta nekem: *De nagy majom mag!* — Elhült bennem a vér. Tudja e uram, mit jelent az, mikor egy majom-utánzóban elhül a vér?

— Nem, azt igazán nem tudom.

— Ez egyébként mellékes. Szóval elhült bennem a vér és rögtön levettem az emberi álarcot magamról. Visszasiettem a táncterembe és az én táncosnőm avval fogadott, hogy: *hol járt ily sokáig édes kis majom?* A vér cseppenként felengedett az ereimben. Röviden: az özvegyet három

hét mulva feleségül vettem. Ugye, nagyon bájos epizód?

— Igen, a házasság rendesen bájos epizód szokott lenni.

— De ez még sem volt az, mert a nőm öt hónap mulva megszökött egy fiahordó-utánzóval, aki nőmnek időközben született gyermeket hordozza a hátán und davon lelt er.

Itt a majom-mester annyira sirt, hogy kénytelen voltam egy meleg kézzorítással elbucuszni tőle.

Lais.

Remény a békére.

Ferenc József és az orosz udvar

A szerbek háborút akarnak.

A mai napon valamivel javult a helyzet, amely rózsásnak ugyan még most sem mondható, de reményt nyújt a békére. Ferencz József ágyanis személyesen fordult az orosz udvarhoz a béke érdekében s mint egy táviratunk mondja, sikerrel is. Általában mindenféle az a nézet, hogy a háboru kérdése a napokban eldőlt.

Mai hireink itt következnek:

A monarchia álláspontja.

Bécs, március 23. A béke vagy a háboru sorsa Oroszország kezében van *Teljesen Oroszországtól függ*, hogy a hatalmak akciója, amelyet a béke érdekében megindítottak, olyan eredménnyel járjon, hogy Szerbia lemondjon a területnagyságra vonatkozó követelésekről és hogy az egész vonalon leszereljen. Bécsi körökben *nem tartják valószínűnek, hogy Franciaország, Angolország és Olaszország megegyezésre jusson Oroszországgal* a Belgrádban tervezett nyomatókos dőnásra nézve, aminek természetes következménye az lesz, hogy a monarchia kénytelen lesz önmaga megoldani a szerb kérdést. A külügyi kormány megtett mindent a Szerbiához való viszonyunk békés tisztázására, ha azonban a várakozó magatartás nem vezet eredményre, akkor kénytelen lesz Belgrádban megtenni a már ugyis hosszú ideig elhalasztott lépést. Minthogy a monarchia érdekeivel ellentétben áll a tisztázás végnélküli halogatása, s minthogy a hatalmaknak a szükségesnél több idejük volt Ausztria-Magyarország követeléseinek a formulálására, még ezen a héten megtörténik Belgrádban a tervbe vett lépés. Hogy a szerb kormány milyen álláspontot fog elfoglalni, azt egyelőre még nem lehet tudni; a szerbiai hadi készülődések azonban *nem kecsegtetnek azzal a reménnyel, hogy Szerbiában a jobb belátás érvényesülne*. A láthatár ilyen körülmények között meglehetősen borús, de mindaddig, amíg az utolsó szó mindkét részről el nem hangzott, a béke legutolsó lehetősége nincsen kizárva.

Az angol béke-közvetítés.

London, március 23. Megerősítik a hirt, hogy az angol javaslat mindenképpen a bé-

kés megoldást akarja a rendelkezésére álló diplomáciai eszközökkel előidézni. Konkrét formában a javaslat tartalma az, hogy *Aehrenthal* külügyminiszter jelentse ki s hatalmazza föl a közbenjáró nagyhatalmak képviselőit annak a kijelentésére, hogy Ausztria Magyarország nem fogja megtámadni Szerbiát, hogy ha a belgrádi kormány teljesíti a monarchia követeléseit. A nagyhatalmak azután Belgrádban felszólítanak a kormányt, hogy szereljen le s tegyen Bécsben kötelező nyilatkozatot, hogy politikai kárpótlásra való igényeiről lemond. Báró *Aehrenthal* szívesen fogadta az angol közvetítést s ezért történt, hogy az ultimátum küldését elhalasztották. Az angol kormány mindent elkövet, hogy Ausztria-Magyarország álláspontját a hatalmaknál annyiban keresztül vigye, hogy az ajánlott formulával a boszniai ügy tárgyi része teljesen el van intézve. *Grey* angol külügyi államtitkár azonban akciója keresztülvitelében nehézségekkel küzd, mert az Oroszország által támasztott nehézségeket még nem tudják leküzdeni. Ehez járul, mint diplomáciai körökből jelentik, hogy *Oroszország jelezte, hogy ő maga akar lépést tenni Belgrádban*, miáltal megismétlődnek az a helyzet, amely pár hét előtt a hatalmak közös akcióját meggátolta és a célba vett erkölcsi hatást gyengítette. A katonai előkészületek azonban nagyon költségesek és pénzügyi, valamint katonai technikai okokból megengedhetetlen, hogy az elintéztést még sokáig halogassák.

Bécs, március 23. *Aehrenthal* és a bécsi angol nagykövet és egy nyugati állam diplomataja közt folyik az alkudozás. De igen pesszimistikusan fogják fel a helyzetet. *Egyik oldalról sem hisznek már a békés megoldás an.*

A bécsi angol követ nyilatkozata.

Berlin, március 23. A *Tageblatt*-nak jelentik Bécsből, hogy *Cartwright* angol követ hosszasan tárgyalta *Aehrenthal* báróval a válság megoldása felől. Az angol kormány azon fáradozik, hogy oly formulát találjon, amely Ausztria-Magyarország álláspontjának, teljes méltánylása mellett, az orosz kormány által is elfogadásra számíthat. Ez azonban kétséges, hogy sikerülni fog. Erre nézve egy diplomata ezeket mondta:

— Minden reményem szétfoszlik. Ugy Németországnak az annexió elismeréséről, mint Olaszországnak a konferenciáról szóló javaslata több szóba sem jöhet. *Nagy baj az, hogy Oroszország ingadozó viselkedésével új bátorságot önt a szerbekbe*. Ily körülmények között a jövő hét eleje igen fontos döntést fog hozni.

György királyt leintették.

Páris, márc. 23. Az itteni külügyi hivatalban attól félnek, hogy az Oroszország, Franciaország és Anglia által megkezdett akció nehézségekbe fog ütközni, mert a szerb kormánynak alig lesz módjában, hogy a trónörökös pártjának izgatásával szemben az ország közvéleményére a megváltozott helyzetnek megfelelően befolyást gyakoroljon. A kormány így majd *nem vállalhatja el az erkölcsi felelőséget az eseményekért*.

Belgrád, március 23. A király nagyon komolyan megintette *György* herceget, hogy tartózkodjék minden háborus izgatástól. A tanácskozás nagyon éles konfliktussal végződött.

A szerb kormányt megbuktatják.

Belgrád, március 23. Tegnap az özszes pártklubokban ülést tartottak. Az ó-radikális és a haladóparti klubokban erősen elítélték *Milovanovics békeakcióját* és azzal vádolták a külügyminisztert, hogy *Szerbia ügyét elárulta*. Jellemző, hogy *Milovanovicsot* épp *Pasics* legbizalmasabb barátai támadták a legélesebben. Az ó radikális klub elnöke igen erős beszédet tartott, melyen csak úgy pezsgett a kormányelleni támadásoktól és a *békepolitikát a legélesebben elítélte*. *Pasics* hívei mindent elkövetnek, hogy a kormány bukását lehetővé tegyék. Ezen okból a skupstina holnapi ülésén bizalmatlanságot akarnak szavaztatni *Milovanovicsnak*, ami ha sikerül, ez alighanem a kormány bukását fogja maga után vonni.

Belgrád, március 23. Az ó-radikálisok klubjának elnöke rendkívül támadó beszédet mondott *Milovanovics* ellen. A skupstinában *Milovanovicsot* valószínűleg leszavazzák s a kormány megbukik.

A szerbek harci kedve.

Bukarest, március 23. A szerb király egy itteni újság munkatársát kihallgatáson fogadta s azt mondta neki, hogy Szerbia feltétlenül ragaszkodik a feltételekhez, melyek szintén a békét biztosítják. Ők tovább akarnak fejlődni és Szerbia nem tűrheti, hogy tovább is úgy maradjon, mint a börtönben.

Berlin, március 23. A *Lokalanzeiger* jelenti Belgrádból: A politikai helyzetet itt nyugodtan itélik meg, mert az *entente-hatalmak akcióját nem Szerbia, hanem Ausztria-Magyarország* ellen irányulónak tekintik. Azt mondják, hogyha nem így állana a dolog, akkor a hatalmak már rég engedékenységére kényszerítették volna Szerbiát, ezenfelül pedig Ausztria-Magyarország már egy második jegyzéket és azután *ultimátumot intézett volna Szerbiához*. Ugyilátszik tehát, hogy a hatalmak közt folyamatban levő tárgyalások nemcsak Szerbiára, hanem az európai politika más fontos ügyeire is vonatkoznak. A skupstina köreiben azt hiszik, hogy *Szerbia tovább is körjegyzéke alapján fog maradni*.

Péter és György.

Belgrád, március 23. Péter királynak igen heves jelenete volt *György* trónörökösével. Belgrádi lapok szerint a trónörökös így fakadt ki:

— Osztom Szerbia népének gondolkodását, mert egykor én leszek e nép királya. *Milovanovicsot* lelkem mélyéig megvetem.

A trónörökös ezután *Zsifkovics* hadügyminiszterhez ment, akivel hosszasan tárgyalta. A háborus párt élén tudvalegőleg *Zsifkovics* áll.

A törökök hadikészülődése.

Berlin, március 23. A *Voss. Zeitung*-nak jelenti Konstantinápolyból: A török kormány négy üteg tüzérséget és egy zászlóalj gyalogságot tolt elő a szerb határra, Mitrovica felé, hogy a szerb bandák be ne törhessenek a szandzsákba. Ezenkívül a Lim völgyét török katonaság szállta meg.

A kritikus nap.

Bécs, március 23. Illetékes helyen úgy vélik, hogy holnap, szerdán lesz a kritikus nap. Ekkor dől el, hogy háboru-e vagy béke.

Konstantinápoly, március 23. A N. Fr. Pr. azt az értesülést kapja, hogyha a hatalmak közbenjárásának Szerbiában egy hét alatt nem lesz eredménye, a hatalmak Ausztria-Magyarországnak hallgatóságos beleegyezést adnak, hogy Szerbiába bemasírozhasson.

A béke reménye.

Berlin, március 23. Ausztria-Magyarország és Oroszország között a feszültség engedett. A konferencia létrejövetele nagy sikerrel bíztat. Most még a konferencia programjának megállapítása van hátra s ha ez megtörténik, a helyzet jóra fog fordulni. A béke vezető első lépés Ferencz József császár és király érdeme, aki az orosz udvarral tárgyalásba lépett s a tárgyalás a két udvar között igen meleg és szívélyes volt.

A hatalmak demarcheja.

Belgrád, március 23. A hatalmak még ma lépést fognak tenni a kormánytól a béke érdekében. Ehez a lépéshez Ausztria és Magyarország is hozzájárult és beleegyezett abba, hogy a hatalmak ezt a lépést megtegyék, még mielőtt a monarchia maga komoly előterjesztést fog tenni Belgrádban. Azt hiszik, hogy a hatalmak föllépésének most sikere lesz.

Péter király udvari vonata.

Frankfurt, március 23. A Frankf. Ztg. jelenti Belgrádból: A szerb fővárosban egy udvarivonatot tartanak készen befűtve, hogy az ellenségeskedések kitörése esetén a kormányt és a királyt azonnal az ország belsőjébe szállítsa. A kormány nagy buzgósággal folytatja a bandák felfegyverzését. Minden amellet szól, hogy a döntés már nem várthat sokáig magára.

Csatározás Montenegró határán.

Berlin, március 23. A Lokalanzeiger jelenti Cettinjből: Bugua határszéli helységben, mely a kataroi öböl közelében fekszik, egy osztrák-magyar őrcsapatot montenegrói határőrök megtámadtak. A montenegróiak elfogtak két osztrák-magyar katonát és Montenegróba vitték. Az ottani osztrák magyar nagykövet emiatt panaszt tett a külügyminiszteriumban, mely bizottságot küldött a helyszínére, hogy a tényállást, melyről semmit sem tudnak Cettinjében megállapítsa.

Színház és Művészet.

Műsor.

Szerdán, 24 én Drótnélküli táviró, bohózat. A) Bérlet.

Csütörtökön, 25-én délután Domi, az amerikai majom, bohózat. Dunai Arpád fel lépte. Gyermekeledadás.

Csütörtökön, 25-én este Csizmadia mint kísértet B) bérlet.

Pénteken, 26 án, Tatárjárás operette. C) bérlet.

Szombaton, 27-én János vitéz A) bérletben.

Vasárnap 28-án délután Rezervisták. bohózat.

Vasárnap, 28-án este Erdészleány, operette.

Drótnélküli táviró. Ezen a címen két ismeretlen nevű francia ur egy borsos s néhol a zsufozásig unalmas bohózatot irt, melyet Zilahy tegnap este adatott elő a debreceni színházban. A premier közönség igen hűvösen fogadta a vérszegény komédiát s az előadás sem volt olyan, hogy kedvre derítse s kiengesztelje a megsanyargatott pub-

likomot. Aránylag legkülönb sikere Bérczy Ernőnek s Gyöngyi Izsónak volt, kik eleven színekkel karrikíroztak egy-egy epizódalakat. Báthory Mária, Hahnel, Barabás Ella, Gerő Ida, Fekete Etel, Krasznay, Terney, Győre és Tallián működtek még közre az előadásban, mely mindnyájunk megkönnyebbülésére már féltizkor véget ért.

Városi takarékpénztár Debreczenben.

Három millió alaptőkével.

Nagy-Debreczen alapja.

Debreczen város történetében új korszakot fog megnyitni a városi takarékpénztár. A jog- és pénzügyi bizottság ebben a tudatban üdvözölte a mai ülésen elébe terjesztett javaslatot, amelyet, mint elvi alapot, általánosságban egyhangulag elfogadott.

Az ülés ide vonatkozó részéről alábbi tudósításunk ad számot:

Vecsey Imre főjegyző előterjeszti elaborátumát a városi takarékpénztár felállítására vonatkozólag. A javaslat kidolgozása előtt több szakember véleményét kérte ki s így állította össze a takarékpénztár tervzetét. Ez a következő:

(A takarékpénztár alapja.)

A városi takarékpénztár üzleti tőkéjéül felajánlja és átadja a debreczeni italmérés kártalanítására az államtól kapott, s a házipénztárnál őrzött 2778,100 korona értékű kötvényét oly módon, hogy annak azon kamattjévedelem, melyet az államkincstár a házipénztárnak fizet, ezutánra is biztosított. E célból a közgyűlés mondja ki ezen állampapír elevinkulálását s ezt a belügyminisztertől kérje.

Az összes alapok és alapítványok tőkői és kötvényei egyelőre azok kivételével, amelyekre végrendelet vagy alapító oklevél másként nem intézkedik, mint betét adások át kezelés végett a városi takarékpénztárnak annak kimondásával, hogy azok kevesebb jövedelmet a város házipénztárának nem hozhatnak, mint amennyit jelenleg jövedelmeznek.

A város és a gyámpénztár összes pénzeti betétként, illetve cheque számlán a városi takarékpénztárban helyeztessenek el.

Mondassék ki, hogy a takarékpénztár idegen betéteket bármely összegben elfogadhat, amelyekért a város összes vagyonával felelős. Az üzletkört illetőleg hatalmaztassék fel a városi takarékpénztár, hogy üzletkörébe minden a bankügylet keretéhez tartozó üzletágot felvehet. Így foglalkozhat jelzálogkölcsönök, váltókötések adásával, viszleszámítolással, telkek és értékpapírok vételével és eladásával stb.

(Az intézet szervezete.)

A szervezést illetőleg:

A városi takarékpénztár közgyűlése a városi törvényhatósági bizottság közgyűlése. Minden évben egyszer és pedig február hó második felében közgyűlés tartatik, ahol a mérleg és költségvetés bemutatatik. A közgyűlés választja az igazgatóságot, a felügyelőbizottságot és az ügyvezető igazgatót. Szükség esetén rendkívüli közgyűlés tartatik. Szóval a közgyűlés mindazon jogokat gyakorolja, amelyek a bankok és részvénytársaságok közgyűléseit a kereskedelmi törvény értelmében megilletik.

Az igazgatóság elnöke a város mindenkori polgármestere, alelnöke a törvényhatóság szakértő tagja, aki tulajdonképpen ügyvezető elnök. Ezenkívül 6 tag és pedig kettő városi tanács, 4 bizottsági tagok közül választva. Az alelnök 6 évre választatik, a többi tagok 6 évre, de az igazgatóság fele 3 évenként kilép. Aki elveszti törvényhatósági bizottsági tagságát, megszűnik az igazgatóság tagja lenni.

A felügyelő bizottság elnöke a város mindenkori főszámvivője. Ezenkívül 4 tag

és pedig kettő a tanács, kettő a bizottság tagjai közül választva. A felügyelő bizottság tagjai szintén 6 évre választattatnak meg, fele azonban három évenként kilép. Aki elveszti bizottsági tagságát, megszűnt a felügyelő bizottság tagja lenni.

Az ügyész és jogtanácsos a város mindenkori t. főügyésze.

Az ügyvezető igazgatót a közgyűlés által életfogytiglan választja.

A hivatalnokok és szolgák az igazgatóság által választatnak.

(A vita.)

Márk Endre: A városi takarékpénztár az új Debreczen alapját fogja megvetni, ha jól megcsinálják. Ez egyik legkitűnőbb jövedelmi forrása lesz a városnak. Debreczenben, helyesen berendezve, olyan hatalmas intézet lesz, hogy a budapesti első rangú intézetek sorába fog emelkedni. Ha lehetséges, hozzájárul, hogy szeptember 1-re felállítsák. Hozzájárul, hogy az összes vagyonával feleljen a város a betétekért. Javasolja, hogy a közgyűlés egy bizottságot bizzon meg az előkészítéssel. Elfogadja általánosságban a javaslatot.

Tüdös János dr.: Az elnök elaborátumát csak általánosságban lehet elfogadni. A dolog még nincs annyira megérve, hogy az elaborátum részletes módzatait is elfogadják, csupán alapul lehet elfogadni az előterjesztést. A részletkérdéseket a kiküldendő bizottság van hivatva kidolgozni. Régióta meggyőződése az, hogy Debreczennek szüksége van ily intézményre. A kiküldendő bizottság álljon a tanács 4 és a közgyűlés 12 tagjából s a javaslatot, alapszabályokat 30 nap alatt dolgozza ki ez a bizottság.

Komlóssy Arthur: Az indokok közzé azt is bele kell venni, hogy a városi takarékpénztár lehetővé fogja tenni a községi adó lejjebb szállítását.

Kernhoffer József: A dátumokkal vigyázni kell, mert nem lehet tudni, hogy mikor lesz az időpont, mikor a kötvényeket eladhatják.

A bizottság kimondja, hogy javasolni fogja a közgyűlésnek, miszerint mondja ki elvben a városi takarékpénztár felállítását. A pénzügyi alaptőkéje a regále kártalanítási kötvények lesznek. A kötvények eladására engedélyt kér a közgyűlés a belügyminisztertől.

LEGUJABB.

Az angol békekakció meghiusult.

Elszakai távirat.

Lapzártakor táviratozza fővárosi tudósítónk:

London, március 23. Az itteni diplomáciai körökben Anglia békekakcióját befejezettnek tekintik. Anglia kétféle formulát terjesztett a hatalmak elé, de Oroszország mindkettőt visszautasította. Anglia most már nem vállalkozik további akcióra és Londonban azt hiszik, hogy Ausztria-Magyarország még néhány napig vár, azután majd fordul Szerbiához. A döntés e hét végére várható. Az angol diplomácia azt mondja, hogy a béke reménye már megcsappant, Szerbia talán az utolsó pillanatban meggondolja magát.

HIREK

A közgyűlés tárgysorozata. A pénteken tartandó városi közgyűlésre holnap bocsátja ki a meghívókat Kovács József polgármester. A tárgysorozaton szereplő rendkívül fontos tárgyak közül kiemeljük a következőket: A közművelődési ház helyének kijelölése. A városi takarékpénztár felállítására. A város általános csatorna-hálózatának kiépítésére még szükséges 600.000 korona összegnek póthitelként engedélyezése. A légszuszogató bővítése és az ezzel felmerülő költségek engedélyezése. A közbiztonság bővítése. A város tulajdonát képező Kőszülmédor területének értékesítése. A nagyerdő körut kiépítésénél felmerülő 21.425 korona költségtöbblet engedélyezése. Gerster és Török vasútépítési vállalkozók kérvénye a Debrecen-nagyvárad közúti vasut létesítéséhez hozzájárulás tárgyában.

Bőjt ientisztelet. Az ágostai hitvallású evangélikus templomban szerdán délután három órakor bőjt ientisztelet lesz.

Ünnepi meghívó az akadémiai székfoglalókra. Főiskolánk, mely új és korszerű intézményei közelebről tanárképzőjéért és országghírű kántusáért csak az imént vitta ki a körünkben járt Beöthy Zsolt magasztaló elismerését, ismét ünnepre készül. Holnap, csütörtökön lesz a bölcsészeti akadémia újonnan választott két tanárának, Pápay Sándor dr.-nak és Darkó Jenő dr.-nak székfoglalója. A rendkívüli jelentőségű aktus mely nemcsak az ős kollégiumnak, hanem Debrecen város szellemi életének is ünnepnapja lesz, egyben fényes dokumentálása mindnyájunk régi óhajának: a helybeli egyetem mielőbbi létesülésének. Épp azért nagyon kívánatos lenne, ha a székfoglalón, melyen a budapesti és kolozsvári egyetem több kitűnő professzora is megjelenik a hivatalos körökön kívül, városunk társadalmának színe-javát, kifejezetten a tudományért, irodalomért mindig lelkesült előkelő női közönségünket is minél teljesebb számban ott láthatnók. Ez az egyetemérdeklődés avatná igazán ünneppé ünnepünket, impozánsa a harmadik egyetemért küzdő jogostörekvésünket. A székfoglaló 25-én, csütörtökön délelőtt tíz órakor a főiskola dísztermében lesz.

A tartalékos katonák családjai. Budapestról táviratozza tudósítónk: Mezőfi Vilmos és Moskovics Iván képviselők a képviselőház holnapi ülésén sürgős interpellációt terjesztenek elő a tartalékos katonák családjainak segítése dolgában.

A város az iparművészeti kiállításnak. A kereskedelmi és iparkamara azzal a kérelemmel fordult a városhoz, hogy iparművészeti kiállítás céljaira 1500 koronát adjon a város. A kérelmet mai ülésén tárgyalta a jog- és pénzügyi bizottság, mely 1000 korona segély megszavazását javasolja a közgyűlésnek.

Bizottsági ülés. A debreceni református egyház gazdasági bizottsága már eus hó 25-én délután három órakor az egyház tanácstermében ülést tart. Tárgyak: folyó ügyek.

Felolvasás a debreceni lakáskérdésről. Igen nagy érdeklődés előzi meg Pavlovics Károly műépítésznek a debreceni lakáskérdésről tartandó felolvasását. A felolvasás, melyet a Royal dísztermében tart meg Pavlovics csütörtök este fél hét órakor, rendkívül érdekesnek és tanuságosnak ígérkezik.

Házasság. Sipos Dezső volt debreceni, most szegedi vasúti mérnök március 28-án délután öt órakor tartja esküvőjét Zádor Margit kisasszonnyal Nagybányán.

A főiskolai gyorsíró-egyletből. A debreceni főiskolai gyorsíró-egylet már

eus 14-én tartotta meg félévi közgyűlését, melyen Venetziánér Sándor joghallgató elnököl. A tisztviselők lezárolásából kitűnt az egylet eredménydus működése. Az egylet e félévben négy versenyt rendezett, melyen az egylet tagjai (79-en) résztvettek. Félévkor is tartottak egy versenyt, melyre mindenféle (Nagy Sándor, Stolce-Fenyvesi) rendszerrel pályáztak. Ezen versenyen a kezdő tanfolyamon Révész Lajos, a haladón Kovács Elemér és a gyakorlón Sörös László lett az első, mindnyájan Gabelsberger-Markovics rendszerrel. Az egylet március elsejére egy minta stenogramm pályázatot hirdetett, amelyen az első díjat (nagyobb pénzösszeget) Kovács El mér nyerte el huszonöt pályázó közül. Az egylet tagjai közül Sörös László jh. és Sinai Gábor lettek a tanfolyam vezetői vizsgát, sőt az egylet egyik agilis vezetője, Vass Károly joghallgató, a gyorsírás tanítókat és tanítónőket vizsgáló miniszteri országos, Budapesten székelt bizottság előtt az okl. gyorsírás tanítói vizsgát is letette.

A szabad-iskolában holnap, szerdán, délután 6 órától 7 óráig az ipartestület dísztermében dr. Gerlóczy Zsigmond egyetemi magántanár, fővárosi kórházi főorvos, hirneves orvostudor fogja közérdekű előadását megtartani. Előadása címe: A gyermek védelmezése a fertőző betegségek ellen. A nagyfontosságú előadásra felhívjuk a közönség figyelmét. A vezetőség mindenkit szívesen lát.

A színésziskola szónokvizsgálója. A szónokvizsga meghívóit ma küldték szét Debrecen vezető férfainak, miután a közönség már szöbelileg is megígérték megjelenésüket. A szónokiskola lépéseket tett, hogy csütörtökön, április hó elsején, délelőtt, mikor a szónokvizsgálat lesz, az érdekeltek számára ne tartsanak előadást a kollégiumban és a polgármestert is arra kérte, hogy ezidőre lehetőleg ne tűzzön ki tanácsulást. Az iskolának ez alkalmából hét szónoka vizsgálják.

A délolaszországi földrengés. Néhány nap mulva immár 3 hónapja, hogy lejátszódott a világ legnagyobb tragédiája, hogy rombadőlt egy virágzó országrész, mérhetetlen gyászba borítva az emberiséget, elpusztítva néhány óra alatt 200 ezer ember életét s elpusztítva a földkerekség legkisebb részének kiszámíthatatlan értékű műkincseit a milliókat érő gyönyörű palotákkal egyetemben. És dacára annak, hogy e katasztrófáról heteken keresztül oldalszámra emlékeztek meg az összes lapok, talán senki sem ismeri a földrengés teljes történetét. Pedig későbbben, idők multával, sokszor fogják e katasztrófát emlegetni s az emberek nem fogják tudni, nem fogják ismerni a legpusztítóbb földrengés történetét. És éppen azért, hogy mindenki tiszta képet, felelhetetlen benyomást szerezhesen a katasztrófáról s hogy annak részletes történetét megismerhesse, az Uránus-színház ma este két-két órás előadásban, 6-8 és 8-10 óráig bemutatja a délolaszországi földrengés teljes történetét 55 álló, 16 mozgóképpel, több mint 300 jelenetben, felolvasással, kétszeres helyárák mellett. Tekintve, hogy ezek az előadások megismételve nem lesznek, a közönségnek saját érdeke, hogy azokat megnézze. Ugyancsak ezeken az előadásokon lép fel először a jelenkor legkiválóbb sportművésze: Petri K. ur bámulatos, a maga nemében egyedül álló gyönyörű sportmutatványaival.

Házasságkötések. A debreceni állami anyakönyvi hivatalban ma a következők kötöttek házasságot: Vaizer Ilona ref. Czövek János ref. lelkészszel.

Tegnap halottak. A tegnapi nap folyamán a következő haláleseteket jelentették be az állami anyakönyvi hivatalnál: Varga István ref. 9 napos, Dósa Mária ref. 10 napos, Rósenfeld Józsefné izr. 56 éves, Csegődi Sándor ref. 54 éves, Sipos Ferenc ref. 2 éves, Zöld Zsuzsanna ref. 68 éves, Harsányi István ref. 10 hónapos.

Mi van a városház épület alatt? A központi drogueria, melynek menses rakata valóságos szenzációt kelt, ottan látjuk a már husvétra megérkezett illatszert-

különlegességeket és ujdonságokat, melyek a legjobb francia és angol készítmények, különösen felhívjuk t. olvasóink figyelmét a központi drogueriára, mint legolcsóbb beszerzési forrásra.

Elkészültek a tavaszi keztyű ujdonságok Schön Sándor keztyű, kötöz és orvosi műszertárában Debrecen, Piac utca 12. Stenczinger ház.

Villamos világitást,

a villamos csengők, házi telefonok berendezését és évi kezelését és minden e szakba vágó legkomplikáltabb munkát úgy helyben mint vidéken a legolcsóbban és szakszerűen — több évi jótállással

FÖLDÉS SÁNDOR

elektrotechnikai vállalat
Debrecen, Nagytrafik udvar

Minden irányba égő Wolfram-lámpák, izzólámpák nagy választéka a legolcsóbb árban. Kölesön izzólámpák havi 3 korona díjért.

Telefon 210. Telefon 210.

Szép a bajusz

a híres

HAJDUSÁGI PEDRÓ-vel.

Hajdusági Bajuszpedró.

Védjegy.

Egyedül készítő

Grósz Nagy Ferencz

gyógyszerész

DEBRECEN, Kossuth-utca 8. szám.

„Arany egyszarvu” gyógyszerár

Telefon 496.

Telefon 496.

Stock-Cognac

Medicinal

szavatolt valódi borpárlat

Camis és Stock

gőzpároló telepéből, BARCOLA.

Egyedül Cognac-gőzfőző állandó hivatalos vegyi ellenőrzés alatt.

Kapható minden jobb üzletben.

Legolcsóbb bevásárlási forrás.

Zavatzky Leó

Debreczen, Piacz-utca 16 sz.
Bika szállodával szemben.**Női blousok és gyermek ruhák**

nagy választékban.

Női, férfi és gyermek alsó trico ruhák, harisnyák, keztyűk, női és gyermek kötények, gallérok, nyakkendők, csipkék szallagok, Női, férfi, és gyermek fehérneműk.

Olcsó árak! Művirágok! Pontos kiszolgálás!

**Vigyázz! Kékre festett kirakat. Vigyázz!
a nagy alkalmi vásár!**

Megérkezett a tavaszi idényre minden a mi legszebb, legegységesebb, ugy szövetekben mint selymekben.

Óriási választék a legutolsó divat szerinti Costüm, Blouse és pongyola kelmékben. Gyönyörű mosó Francia gyapju delaineekben.

Valódi angol Zephirek és ruha vásznak, kretonok batiztok. Arany és gumi öv különlegességek. Gyönyörű ajour és sima női harisnyák, elegáns remek csipke és selyem blousok, férfi és női fehérneműk, gyermek harisnyák, selyem zsinórok és sujtások minden színben. Szőnyegek csipke és szövet függönyök, ágy garnitourák, mindenféle divat cikkek, Saját készítésű paplanok, valódi lenvásznak és madepolai Shiffonok minden cik meglepő olcsó árban szerezhető be.

Molnár V. J. és Társa fiókja

Kossuth és Batthány-u. sarok színházzal szemben.

A Harmat Crème

arcszeplőt és bőrápoló kenőcs,

mely teljesen ártalmatlan és sem higanyt sem ólmot nem tartalmaz, a legrövidebb idő alatt megszüntet mindenféle szeplőt, májfoltot, pattanást, bőrtörést (mitessen) bőrbajokat. Kiszimítja a ráncosodni kezdő arcbőrt s azt fehérré simává és üdévé teszi. Legjobb óvszer a szél és a nap befolyása ellen az arczra. Nem zairos tehát nappal is használható. Hatása gyors és biztos.

Egy tégely Harmat-Crém 1 kor.

Készítő helye s főraktár.

Mihalovits Jenő gyógyszerháza.

Debreczen,

Főplacz 31, a városházzal szemben.

Kinél rendeztessük be lakásunkba villanyvilágítást?

Földvári L.

első debreczeni elektrotechnikai gyár és villamos szerelési vállalatánál

Kossuth-utca I. sz.

Telefon 168. szám.

Költségvetések díjtalanul.

Legbiztosabb szépitőszert a

Fáy-féle Arcz-Crém

hatása osodás!

Szépit, fiatalít! Legkifinomottabb szer szeplő, májfoltok, pattanások és az arcbőr tisztáltságtalanságai ellen. Egy tégely 1 kor. hozzá való „Fáy” szappan 1 korona.

Illatszerek minden illatban

1-2-3 koronás üvege.

Ugyancsak legnagyobb raktára minden bel és külföldi gyógyszer különlegességeknek pipere cikkeknek és hasonlított gyógyszereknek. Kapható a készítő

Grósz Nagy Ferencz

gyógyszerháza

DEBRECZEN, Kossuth-utca 8. sz.

„Arany országra” gyógyszerháza.

Telefon sz. 496. Telefon sz. 496.

Figyelem!

Valódi szegedi édes nemes és rózsapaprika különlegességemet ajánlom a melyen tisztelt háziasszonyok, vendéglősök és hentes urak figyelmébe. Eladás postacsomagoként és nagy mennyiségben is. Ugyanott olcsó bevásárlási forrás mindennemű fűszerárakban. Tessék bizalommal próbarendelést csinálni.

Lindenfeld J. Jenőfűszer és gyarmatárú nagykereskedésében
Rózsater 2. Pénzügyi palota.**Eladó házak**

Bercsényi-utczán a Németh József hagyatékához tartozó 95 és 99. számú házas telkek melynek mindenikében több lakás van, az udvarokon jó vizű kutak és megfelelő melléképületek szabad kézből eladók.

Az eladást

Kozma László

árvaház igazgató (Simonyi-ut 14.) eszközli, kinél a vételi feltételek megtudhatók.

Hatóságilag engedélyezett

végeladás

az Ernyőgyárban.

Az üzlet teljes felosztása miatt mélyen leszállított árak

MERKLER SOMA,

DEBRECZEN, Piacz-utca 28. szám.

Versenyárgyalási hirdetmény.

A debreczeni izr. hitközség előjárósága a Deák Ferencz utca 8. számú telkén emelendő egy emeletes iskola

építési munkálatainak biztosítása czéljából ezennel nyilvános írásbeli versenyárgyalást hirdet.

Ajánlatok egység árakban az összes munkálatokra együttesen teendők a hitközségi rodában megtekinthető és lemásolható költségvetési leírás alapján ugyancsak a hitközségi irodában (József kir. h.-u. 26) a terv ovábbá az általános és részletes feltételek naponta délelőtt 10—12 óráig megtekinthetők.

Az ajánlatoknak tartalmaznia kell ajánlattevő abbéli nyilatkozatát, hogy az építési terveket, az előmérteket, az általános és részletes építési és szerződési feltételeket ismeri és azoknak magát aláveti.

Az ajánlatok lepecsételt borítékban „Ajánlat az izr. iskola munkájára” felirással ellátva, a hitközségi irodában 1909. április hó 4-én délelőtt 10 óráig adhatók be és ugyanazon nap délelőtt fél 11 órakor nyilvánosan bontatnak fel.

Később érkezett vagy a feltételeknek meg nem felelő, távirati és utó ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlat beadása előtt tartosnak ajánlattevők 2500 kor. bánatpénzt a hitközség pénztárába készpénzben vagy óvadékképes papirokban letenni és az erről szóló elismervényt az ajánlatához csatolni.

Ajánlattevők ajánlataikkal a végleges döntésig maradnak kötelezettségben.

Az előjáróság fenntartja magának azon jogot, hogy az ajánlatok közül szabadon választhasson, vagy azok mellőzésével a munkálatokat más uton biztosítsa.

Debreczen, 1909. március hó 22.

A debreczeni izr. hitközség előjárósága

Dr. Balkányi Miklós, Burger D. József,
elnök, jegyző.**Pavlovits és Szilágyi**

mőplétező és építő mesterek építési vállalata

Debreczen, Piacz-u. 42. (Lamprecht-palota.)

Épületek tervezése, modern beosztás, művészi kiképzéssel Épületek felépítése szakszerű kivitelben. Lakásberendezések tervezése. Telkek és épületek értékesítése. Ingatlanok becsülése és műszaki ügyekben tanácsok. — Telefon 687.

Donogán és Somossy

Debreczen, Ristemplombazár.

Meglepő szép tavaszi újdonságok érkeztek

Női divatkelmekben, — Volle de laine selyem szövetek, — ruha vásznakban.

Óriási választék

: napernyőkben. :

Van szerencsénk a nagyérdemű közönséget értesíteni, hogy a hó 18-tól kezdődőleg hat heti időtartamra egy 20 fokos barna idénysört

Dréher-féle Szent-János sör

elnevezés alatt hozunk forgalomba. Ezen sör a bajor sörök módjára és azok minőségének megfelelőleg van főzve.

Debreczenben kimérve kapható a következő urak helyiségeiben:

Hauer Bertalan „Royal” szálló

Ottó Sándor „Vasuti” vendéglő

Márkus Jenő „Dréher”-féle sörcsarnok

Rosenberg Adolf és fia „Frohner” szálloda

Ugyanezen sör hordónként és üvegezve ottani főraktárban Aron Miksa

urnál kapható. Teljes tisztelettel

Dreher Antal serfőzdei részvény-társaság.

Apró hirdetések

Szalón berendezés, modern barokk stílus teljesen új, mely áll: kék selyem garnitúra világoskék és turacotta színű egy jardiniére tükör, argaman szőnyeggel és függönyökkel eladó. Értekezhetni Simonffy utca 19. sz.

Eladó földbirtok. Debreczen határában a városhoz 5 kilométer távolságban az Újfaludon a Monostorpályi útfélen 75 hold föld parcelláz a, avagy egészben azonnal eladó. Értekezhetni József kir. h. utca 22 szám alatt.

2 benzín motor cséplőgép teljes garnitúra igen olcsó árban eladó. Az egyik 4 lóerejű, a másik 6 lóerejű. Értekezhetni Fazekas Imrénél Hajduböszörmény, Temető utca.

CZIGARETTÁZÓK!

100 db. hüvely nikotin mentes.
 Kip-kop " 08 Riz " 14
 Tuzli " 10 Parafis " 14
 Delibáb " 12 Arany " 20
 Kilibri, Különlegesség 16 k.
 Kapható HARMATH'S szivarkahüvely
 Különlegességek főraktárában
 Debreczen füvészkert u. 14

Magán-detektív Debreczen, Iskola-utca 4. elintézi a legkényesebb családi ügyeket, nyomozásokat, megfigyeléseket a legnagyobb titoktartás mellett. **Krámer József.**

Főlvágott száraz büfka 1 mm. 1 fr. 20 k.
 Darvas Miksa fűszerüzletében Teleki-utca
 Telefon 294.

Műszerész perfekt varrógép és kerékpár munkára felvették. Cím a kiadóhivatalban

Egy fiatal nős szolga azonnal felvétetik Fohn zsákuüzletében Petőfi tér.

Tisztelettel értesitem a pászkafogya ztó közönséget, hogy

pászkasütőházam

József kir. herceg-u. 62. sz. alatt

van és tisztán kezelt mindenféle minőségben és lehetőleg jutányos árban kapható.

Becsés pártfogást kér

Feldman B.

Telefon 632.

Alapított 1893. évben.

Telefon 632.

Halmágyi Sámuel

női és leány felöltők legnagyobb áruházában Piacz-u., a főpostával szemben

az 1909. évi tavaszi idény újdonságai

Princesruhák, felöltők, costümök, Ottománselyem paletok matinék, blousok, aljak, pongyolák és leány costümök óriási választékban megérkeztek.

Árjegyzék kivonat:

Női felöltő elegáns szín és formában	frt 6.-	Leány felöltők színes angol hosszú	frt 5.-
Női Costüm angol kelme színes	„ 10.-	Leány gallér csuklyával	„ 2.50
Női utazó köpeny, hosszú	„ 8.-	Leány gallér csuklyával pepita „	„ 3.75
Női selyem blousok divatszínekben	„ 5.-	Leány costüm sötét színben	„ 12.-
Női angol alj színes legújabb forma	„ 3.25	Leány costüm angol kelme	„ 12-50
Női csipke blous finom kivitel	„ 6.-	Leány blousok Matisz legújabb	„ 6.-

Külön mérték osztály. Szolid olcsó árak. Előzékeny pontos kiszolgálás.

Gallérok és Fehérneműek

legszébben tisztítatnak a

„Kilós”

nagy gőzmosóházban,
 WEINBERGER ALADÁR, BUDAPEST,
 VII., Rottenbiller-utca 30. sz.

Vidéki rendelések pontosan eszközöltetnek.

Gyűjtőknek vagy viszonttisztítóknak nagy árkedvezmény.

Kovács Gyula és Társa

női és gyermek felöltők divatterme
 Debreczen, Főter 55. sz.
 (Hungária kávéház mellett).

Van szerencsénk a nagyérdemű hölgyközönség szíves tudomására hozni, hogy a tavaszi idény újdonságai legszebb választékban divattermünkbe raktáron vannak, melyek megtekintésére b. látogatásukkal szerencsétlenül méltóztassanak.

A tavaszi idény újdonságai:

Sima és angol hosszú palettók. Ottomán selyem kabátok, kimonok, divat gallérok.

Leány és gyermek felöltők.

Costümök és divat aljak minden színben. Szövet, delaine és mosó pongyolák. jouponok. Csipke tüll, selyem és szövet blousok.

Még számos itt fel nem sorolt cikk, melyek nagy választékban raktáron vannak, a legolcsóbb szabott árak mellett szereshetők be.